

Moa Hyltefors Nyström
moa.hyltefors.nystrom@sollentuna.se

Cecilia Engstrand
cecilia.engstrand@sollentuna.se

Välkomna!

Maryan Muse Mohamed
maryan.muse.mohamed@sollentuna.se

Rossana Moretta
rossana.moretta@sollentuna.se



Sollentuna

-
- Brageskolan- Sollentuna kommun Stockholms län
 - Kommunal resursskola sedan 2024



Lärande och bedömning vid ☆ DLD/Språkstörning ☆

- språkstödjande insatser i alla ämnen som möjliggör språkligt lärande för alla elever trots språkstörning/DLD



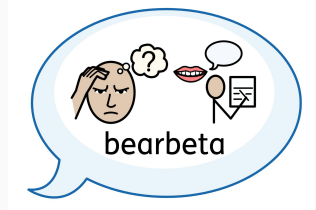


**Hur ser elevernas
förutsättningar ut i förhållande
till kunskapskraven?**



Språkstörning innebär oftast.....

- att man har svårt att läsa & förstå språk på åldersadekvat nivå
- att man har en betydligt sämre bearbetningskapacitet



*“bearbetningskapacitet = den begränsade mängd utrymme, tid -
och energi som vi alla har för att bearbeta information & språk”*

(Anna-Lena Hallin “Förstå och arbeta med språkstörning”)



Den osynliga tröskeln



Kunskapskraven vilar ofta på förmågan att analysera, resonera och se samband

Språket blir en barriär

Exempel: “Eleven använder biologins begrepp och teorier för att beskriva och förklara samband i naturen och samhället.”

(Biologi åk 9, Lgr22)

-

- Beskriva =  ?
- Förklara =
utmaning... 
- Sambandsord
- logisk kedja
- arbetsminnet



Arbetsminnet som flaskhals

Elever med grav språkstörning har ofta ett mycket begränsat auditivt arbetsminne.

Under en vanlig lektion går enormt mycket energi åt till att bara avkoda/försöka förstå vad läraren säger, vilket lämnar noll energi kvar till att bearbeta innehållet.

“the double burden”

- att lära sig språket och lära sig *genom* språket samtidigt

Hur kan man som pedagog minska den kognitiva belastningen?





Stoffträngsel

Den svenska läroplanen anses vara mycket omfattande när det gäller antal mål och kunskapskrav

- ➔ Risk att läraren forcerar för att hinna med
- ➔ Tid för repetitioner saknas - vilket elever med språkstörning/DLD behöver i högre utsträckning.





Lgr22 - ingav hopp!

Hur blev det?



Ett av Lgr 22:s syften var att “banta” läroplanen och göra betygskriterierna mindre detaljerade.

En kursändring för att motverka den “teoretisering” av praktisk-estetiska ämnen som fick mycket kritik i Lgr 11.

Sammanvägd bedömning - när en elev t ex ligger nära gränsen för E, men brister på en enstaka punkt.





Lgr22

PREST-ämnena

Man har på flera ställen tagit bort kravet på verbal eller skriftlig förklaring av praktiska moment.

Nu ligger fokus på att eleven faktiskt **genomför** uppgiften och visar kunskapen genom sitt hantverk eller sin rörelse.

"Betygskriterierna ska fokusera på det som är väsentligt i ämnet. [...] Bedömningen ska utgå från de kunskaper som eleven visar i förhållande till kriterierna, oavsett på vilket sätt dessa visas."

(Allmänna råden för betyg och betygssättning (SKOLFS 2022:164))



Sollentuna



Exempel i Slöjd:

Istället för att lägga stor vikt vid **att kunna resonera** om "arbetsprocessen",
(språkligt)

ligger fokus nu mer på

hur eleven använder verktyg och tekniker på ett sätt som är anpassat till materialet. Innehållet är själva slöjdandet, inte hur väl man pratar om det.

(Allmänna råden för betyg och betygssättning (SKOLFS 2022:164))



Sollentuna



Exempel i Hem- och konsumentkunskap:

Istället för att **teoretiskt utvärdera** sin matlagning,
bedöms nu i högre grad

hur eleven faktiskt planerar och tillagar en måltid så att den fungera
för situationen (ekonomi, hälsa, miljö).



Sollentuna



Lgr22

PREST-ämnena

Lärarna får tydligare mandat att låta elever **visa sina kunskaper på alternativa sätt.**



Sollentuna



Samtidigt svårare att nå ett E i svenska...

Lgr22 kräver mer språklig stadga för ett E i ämnet Svenska än vad Lgr 11 gjorde.

(SPSM (2022). Analys av Lgr22 ur ett specialpedagogiskt perspektiv.)

Exempel:

I Lgr11 fanns ofta formuleringar som att eleven skulle klara något **"i viss utsträckning"** eller **"med viss hjälp"**. I Lgr22 har dessa mjukare formuleringar skärpts till **"i huvudsak"**.



Sollentuna



Ny läroplan

LGR 28

Ännu mer fokus kommer att ligga på praktiska färdigheter i
praktisk-estetiska ämnen.



Svenska åk 9

“the final boss”

Behöver kunna använda språket som ett precisionsverktyg för att granska, värdera och nyansera.



Sollentuna



Vad säger styrdokumentet?

Hur förhåller vi oss till undantagsbestämmelsen
och hur mycket kan vi anpassa vid
bedömningssituationer?





Vad säger skollagen?

Lika tillgång till utbildning

8 § "...I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder"

Lag (2014:960).





Barnens och elevernas lärande och personliga utveckling

2 §"... Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser".





Undantagsbestämmelsen vid betygssättning

“ Syftet med bestämmelsen är att skapa lika förutsättningar för elever som har en funktionsnedsättning och som annars inte haft någon möjlighet att nå ett godkänt betyg”.



Sollentuna

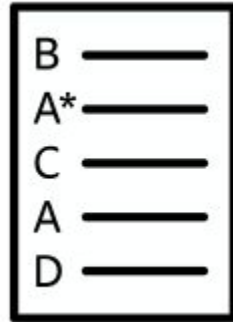
kolverket 23/5 2025: <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/undantagsbestammelsen-vid-betygssattning>



Undantagsbestämmelsen

får enbart användas vid betygssättning i år 6, 7, 8 & 9.

inte i undervisningen eller i den löpande bedömningen eller ett nationellt prov.





Tre förutsättningar måste uppfyllas

1. Funktionsnedsättning eller personliga förhållanden som **inte** är tillfälliga. **Diagnos är dock ej nödvändigt!**
2. Direkt samband mellan funktionsnedsättning och svårighet
3. Det handlar om **enstaka delar** av betygskriterierna





Undantagsbestämmelsen får enbart
användas när svårigheterna inte kan
avhjälpas med särskilt stöd!





Kan man bara få betyg E med hjälp av undantagsbestämmelsen?

Nej!

Det är möjligt att få alla betygsnivåer trots att en lärare använt sig av undantagsbestämmelsen.

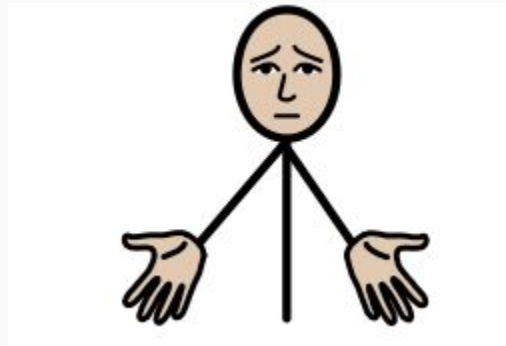


Sollentuna



Slutsats

För elever med språkströning/DLD är undantagsbestämmelsen oftast inte en väg till godkända betyg





Anpassningar NA - prov svenska

En elev behöver inte ha en diagnos för att få anpassningar!



Sollentuna



Gemensamma anpassningar år 3,6 & 9

- Förlängd provtid
- Uppdelning av prov med pauser emellan (måste dock ske under samma dag)
- Förstorad text
- Skriva på dator istället för handskrift (ej autokorrekt stavning/grammatikhjälp)
- Genomföra provet i mindre grupp





Ytterligare godkända anpassningar

NA-prov svenska år 3

- Läraren kan förvissa sig om att eleverna förstått instruktionen
- Genomföra provet enskilt med vuxen
- Skapa förförståelse för text som ska läsas vid provtillfälle
- Förklara svåra ord med bildstöd under genomgång av text som ska läsas
- Förklara ord eller uttryck enskilt & muntligt under provets gång





Ytterligare godkända anpassningar NA-prov år 6 & 9

- Uppläsning av egen skriven text
- Rättstavningsprogram där det står i anvisningarna, ej autokorrekt, men flervalförslag är ok!
- Ge information om provens upplägg, skicka hem detta.
- Använda en och två språkiga ordlistor/ordböcker samt digitala ordlistor om andra program stängs av.
- Diskussionsfrågor kan läsas upp av lärare



Exempel på skillnader

- Uppläst text i år 3 & 6 är ej tillåtet, men i år 9, då bearbetningsförmåga prövas istället för läsförståelsen
- I år 3 kan man göra vissa prov enskilt,
I år 6 kan gruppstorleken anpassas, men inte göras enskilt
I år 9 bör gruppstorleken inte anpassas.
- I år 3 får en lärare förklara ord muntligt och enskilt under provets gång.
I år 6 & 9 är det enbart tillåtet med ordböcker. Eleven förväntas då själv klara av att slå upp ord man inte försår

I år 6 får elever information om tema på tex skrivuppgifter några dagar i förväg

I år 9 får elever ingen information om teman förrän vid provtillfället

I år 6 kan elever med talängslan få sitta ner vid muntlig framställning inför grupp





“Elever med funktionsnedsättning kan ha åtgärdsprogram som anger att eleven får använda sig av hjälpmedel i undervisningen. Rektorn kan besluta att eleven får använda samma typ av hjälpmedel under nationella provet om provet fortfarande prövar det som det är avsett att pröva”

Skolverket.<https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/nationella-prov/genomforande-och-anpassningar/anpassa-provgenomforandet>

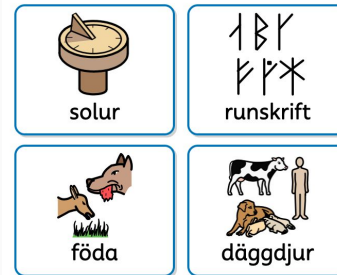


Sollentuna



Konkreta exempel på sådana anpassningar vid NA-prov kan vara:

- Instruktioner med bildstöd som finns kvar under provet
- Stödstrukturer med bildstöd vid tex skrivande, tex rubrik, inledning problem/lösning samt avslut
- Ordförklaringar med bildstöd
- Skapa egna ordlistor med bildstöd



Rubrik	
Inledning Vem handlar det om?	
Problem Vilket problem uppstår?	
Lösning Hur löser problemet sig?	
Avslutning Hur slutar det?	

SÅ LÄNGE INTE SYFTET MED PROVET FALLER!





Diskrepans mellan lag, kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper och språklig sårbarhet!





Vid övriga bedöminingsituationer (ejNP) har vi större möjligheter till anpassningar som förhoppningsvis leder till att eleverna kan visa sina kunskaper på alternativa sätt.





Vilka är de främsta utmaningarna i olika ämnen?





Kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper i svenska åk 1

"Kunskapsmål"

“Eleven läser meningar i enkla, bekanta och elevnära texter genom att använda ljudningsstrategi och helordsläsning på ett delvis fungerande sätt. Eleven återger och kommenterar någon del av innehållet och visar begynnande läsförståelse. Med stöd av bilder eller frågor uppmärksammar elever när det uppstår problem med läsningen av ord eller med förståelse av sammanhanget och prövar då att läsa om och korrigerar sig själv”.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet sid 230 Lgr 22.

Utmaning för elever med DLD

Svårt att:

- befästa alla bokstäver och bokstavsljud
- knäcka läskoden
- läsa ut ord /mening med förståelse
- korrigerar sig själv



Sollentuna



Kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper i svenska åk 3

“Kunskapsmål”

Eleven läser bekanta och elevnära texter med flyt genom att använda lässtrategier på ett i huvudsak fungerande sätt. Eleven kommenterar och återger delar av innehållet och visar grundläggande läsförståelse. Eleven för också enkla resonemang om tydligt framträdande budskap i texterna.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet sid 230 Lgr 22.

Utmaning för elever med DLD

Svårt att:

- läsa med flyt
- förstå och bearbeta texten så pass bra att man kan kommentera och återge innehåll
- resonera om budskap i text



Sollentuna



Betygskriterier för betyget E i svenska åk 6

Betygskriterium

Eleven skriver olika slags texter med begripligt innehåll, i huvudsak fungerande struktur och viss språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med viss säkerhet.

Utmaningar för elever med DLD

Svårt att:

- kommer på innehåll
- organiserar texten
- formulerar sig språkligt korrekt





Betygskriterier för betyget E i svenska åk 9

Betygskriterium

Eleven söker och väljer med viss säkerhet information från olika källor och presenterar informationen på ett i huvudsak fungerande sätt, med egna formuleringar, ämnesrelaterat språk samt citat och källhänvisningar. Eleven för till viss del underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Utmaningar för elever med DLD

Svårt att:

- förstå information i källor
- välja ut det viktigaste
- skriva med egna ord
- använda ämnesbegrepp
- hantera citat och källhänvisningar
- resonera om trovärdighet och relevans



Sollentuna



Kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper i idrott år 3

“Kunskapsmål”

Finns inga!

Utmaning för elever med DLD

Rörelse:

- förstå instruktioner/regler

Friluftsliv & utevistelse

- förstå begrepp som beskriver läge avstånd, riktning, allemansrätt

Hälsa & levnadsvanor

- samtal om upplevelser





Betygskriterier för betyget E i idrott åk 6

Betygskriterium

Eleven värderar på ett enkelt sätt hur aktiviteterna påverkar den egna fysiska förmågan och hälsan.

Utmaningar för elever med DLD

Eleven behöver:

- förstå ord som värdera, syresättning
- tänka efter
- sätta ord på sina upplevelser
- förklara samband.





Betygskriterier för betyget E i idrott åk 9

Betygskriterium

Eleven planerar och genomför rörelse- och friluftaktiviteter på ett i huvudsak fungerande sätt utifrån hur de påverkar olika aspekter av fysisk förmåga och olika aspekter av hälsa

Utmaningar för elever med DLD

Svårt att:

- förstå begreppen
- följa och tolka instruktioner
- planera i flera steg
- se samband mellan aktivitet och hälsa
- uttrycka tankar och val
- visa kunskap bortom det praktiska





Kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper i matematik år 3

"Kunskapsmål"

Eleven löser enkla problem genom att välja och använda någon strategi med viss anpassning till problemets karaktär. Eleven beskriver tillvägagångssätt och ger enkla omdömen om resultatets rimlighet.

Utmaningar för elever med DLD

Svårt att:

- uttrycka egna tankar
- behärska matematiskt språk
- följa andras resonemang
- ställa frågor





Betygskriterier för betyget E i matematik åk 6

Betygskriterium

Eleven för och följer matematiska resonemang genom att framföra och bemöta påståenden med enkla matematiska argument.

Utmaningar för elever med DLD

Svårt att:

- förstå matematiskt språk
- uttrycka egna tankar
- använda begrepp rätt
- följa andras resonemang
- bemöta påståenden





Betygskriterier för betyget E i matematik åk 9

Betygskriterium

Eleven löser enkla problem. Eleven bidrar till något förslag på alternativt tillvägagångssätt. I samband med problemlösning bidrar eleven till att formulera enkla matematiska modeller som kan tillämpas i sammanhanget. Eleven värderar strategier och resultatens rimlighet på ett enkelt sätt.

Utmaningar för elever med DLD

Svårt att:

- förstå textuppgiften
- välja ut viktig information
- föreslå alternativ strategi
- formulera matematisk modell
- förklara sitt tänkande
- bedöma om svaret är rimligt



Sollentuna



Hur kan vi särskilja på elevens riktiga kunskaper och deras språkliga förmåga?

Det kan man göra genom att fråga sig:

Visar eleven bristande förståelse — eller har eleven svårt att visa sin förståelse med språk?

Sära det språkliga från faktisk förståelse



“Kunskaps-isberget”- bild

Toppen (det synliga): Elevens förmåga att formulera sig i tal och skrift. Här ser eleven med grav språkstörning ofta “svag” ut.

Basen (det dolda): Elevens faktiska förståelse för historiska samband, logik och analys. Här kan eleven ligga på en högre nivå.

Pedagogens uppdrag: Att bygga en “dykarutrustning” (stödstrukturer) som gör att vi kan komma ner under vattenytan och se basen, istället för att bara bedöma det vi ser på toppen.





**Hur undervisar man för att ge eleverna
bästa förutsättningar för att nå målen?**



Sollentuna



Språkutvecklande arbetssätt

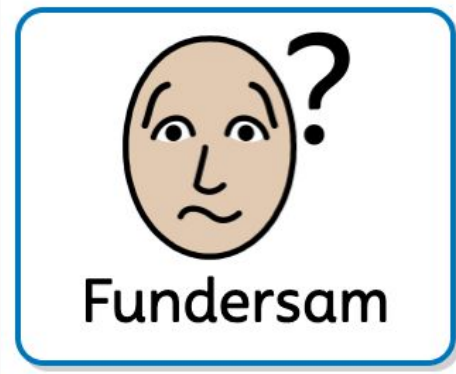
Använd stödstrukturer
Arbeta ämnesövergripande
Modellera

Väck intresse!



Undervisningsexempel

Hur gör vi på bästa sätt för denna elevgrupp?



Sollentuna



Lågstadiet

Svenska - läsa & skriva

Jobba systematiskt med grundläggande läsinlärning

Phonics är metoden som gäller

Öva, öva, öva. Det behöver få ta tid!

Tidiga insatser - gärna perioder med intensivträning

Börja skriv tidigt - upptäck & lek med skriftspråket

Öva på att skriva tillsammans!

Modellera



Stödstrukturer

Återberättande/läsförståelse

Leta ledtrådar i texten

	VEM utför handlingen?
	VAD är det som händer?
	VAR äger berättelsen rum?
	NÄR händer det?
	VARFÖR händer det?
	HUR hände det?

Skriva berättelse

INLEDNING:
Vem handlar berättelsen om?
Vad vill huvudpersonen?

HANDLING:
Vilket problem uppstår?
Vem hjälper huvudpersonen med problemet?

LÖSNING:
Hur löser sig problemet?

AVSLUT:
Hur slutar berättelsen?

INLEDNING: Vem handlar berättelsen om?	Det var en gång...
INLEDNING: Vad vill huvudpersonen?	... som...
HANDLING: Vilket problem uppstår?	När...
HANDLING: Vem hjälper huvudpersonen med problemet?	Som tur var...
LÖSNING: Hur löser sig problemet?	Det visade sig...
AVSLUT: Hur slutar berättelsen?	Slutligen...



Mellanstadiet

Textsamtal + skrivarbete på mellanstadiet

- argumenterande text

Arbetet att skriva reklamtext



Inspirera

Modellera

Hoppkor 3000

Har du någonsin drömt om att kunna hoppa högre och springa snabbare? Med **Hoppsko 3000** blir det möjligt! Dessa fantastiska skor har inbyggda fjädrar som ger dig extra studs i stegen. Här är tre anledningar till varför du behöver ett par!

För det första blir det roligare att leka. Tänk dig att kunna hoppa högre än dina kompisar i hopptävlingar eller ta extra stora steg i kull! Med Hoppsko 3000 blir varje rast och lekstund ännu roligare.

För det andra är det bra träning. När du hoppar och springer tränar du dina benmuskler utan att ens märka det. Det är som att träna utan att det känns som träning – perfekt för dig som vill bli snabbare och starkare!

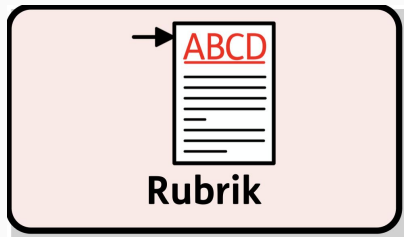
För det tredje är skorna supercoola! De har en färgglad design och lyser när du hoppar. Du kommer definitivt att få mycket uppmärksamhet när du susar fram på skolgården.

Vissa kanske säger att det kan vara svårt att balansera i början. Men precis som när du lärde dig att cykla eller åka skridskor, vänjer du dig snabbt och blir en mästare på att hoppa!

Sammanfattningsvis är **Hoppsko 3000** den perfekta skon för dig som vill ha roligare, träna samtidigt och se riktigt cool ut. Så vad väntar du på? Hoppa in i framtiden med Hoppsko 3000! 🚀



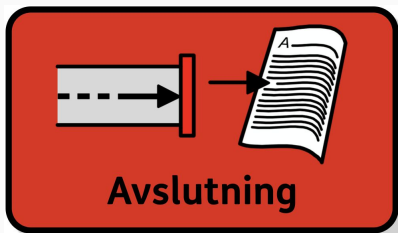
Sollentuna



Hoppskor 3000



Kom och köp



Hoppa in i
framtiden



Roligare att leka



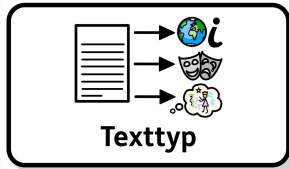
Bra träning



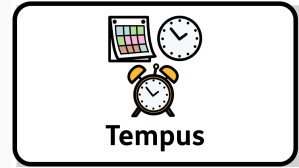
Snygga



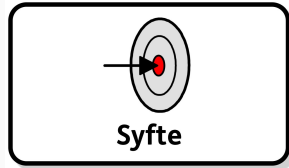
Svårt att balansera



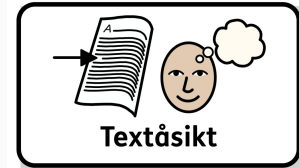
Reklam



Nutid



Köpa varan



Positiv



6 st

Reklam
(argumenterande text)

HOPPSKOR 3000
Studs dig fram – snabbare och roligare!

SMARTANTECKNAREN
Skriver, sparar och sammanfattar åt dig!

PLUGG POD
Din egen fokuszon – stäng ute allt annat!

GALAXY LAMP
Gör ditt rum till en stjärnhimmel!

HYDRATE MATE
Påminner dig att dricka och håller koll på dig!

MUSIKKUDDEN
Dina favoritlåtar – rakt in i kudden!

GREEN BUDDY
Din lilla trädgård – odla året runt!

ÖVERSÄTTARNA
Förstår alla språk – överallt!

GLOW HOOP
Lysar upp spelet – dag som natt!

AIR SNAP
Flyg, foto, dela – din värld från ovan!

Argumenterande text- Reklam

	1. Vad heter din text? Ex. Hoppskor 3000
	2. Presentera din produkt Ex. Man använder dem till...
	3. Presentera din åsikt Ex. Korn och köp dem
	4. Vad är ditt första argument? Ex. Roliga att leka med

Argumenterande text- Reklam

	5. Vad är ditt andra argument? ex. bra träning
	6. Vad är ditt tredje argument? ex. supercoola med lampor
	7. Vad är ditt motargument? ex. svåra att balansera med
	8. Sammanfatta dina argument och åsikt ex. köp Hoppskor 3000 för att...

Flygande skor

Har du svårt att komma i tid till skolan? Med flygande skorna kommer du att komma i tid. Det är skor med vingar som hjälper dig att flyga. Här är tre anledningar till varför du behöver ett par!!

För det första är den snabb. Vingarna på de flygande skorna slår snabbt som gör att du kommer i tid.

För det andra flyger den högt. Vingarna på de flygande skorna växer när man vill flyga högt.

För det tredje tar batteriet aldrig slut. Flygande skorna laddar ditt batteri med solen.

Vissa kanske säger att det blir olyckor. Flygande skorna har sensorer som känner av det som är i vägen.

Sammanfattningsvis är flygande skorna allt du behöver för att komma i tid.

Vad väntar du på, kom och flyg du med.

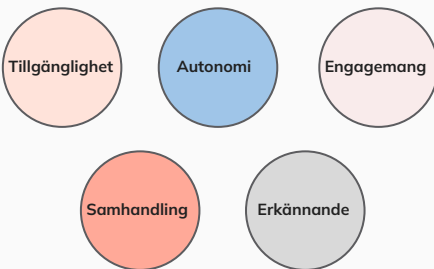


Sollentuna

Film-ett ämnesövergripande uppdrag- högstadiet



Bild



Musik



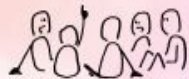
Idrott



Sollentuna

Instruktioner

1.) Vi sätter oss i våra grupper



2.) Vi drar en lapp med en nödsituation.



3.) Vi drar en påse med ett slöjdföremål.



4.) Vi öppnar kuvertet med bilden som visar vad som hände innan nödsituationen.



5.) Vi tittar i första hjälpen väskan och väljer ut vad vi behöver för att lösa nödsituationen.



Nödsituation



Högstadiet

Bild - spela in film

Idé och manus



1.) Vilka är karaktärerna i filmen?



2.) Vilken miljö befinner dom sig i?

3.) Vad hände innan nödsituationen?

(Titta på bilden i kuvertet)



4.) Hur uppstår nödsituationen?



5.) Vilken roll har slöjdföremålet för handlingen

6.) Hur löser karaktärerna nödsituationen?

(Använd rekvisitan i första hjälpen väskan.)





Konkret & opplevelsebaserad undervisning



Pantresan

- ämnesövergripande arbete i lågstadiet





Matematik

- Sortera

NO

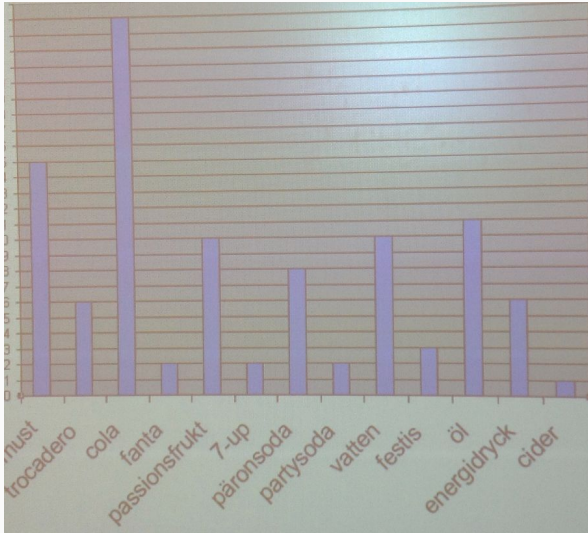
- Miljö/Sopsortering





Matematik

Diagram



- Olika sorters läsk
- Olika sorters pant
- Hur mycket pengar?
- Hur många ental, tiotal, hundratal?
- Hur många 1 kr, 2 kr, 5 kr, 10 kr, 20-lappar, 50-lappar, 100-lappar, 200 lappar



KATASTROF

Filt

Skyddar barn på flykt mot kylan.



VACCIN

Vaccinpaket

Livsviktiga vaccin mot mässling och polio.

219 kr



VATTEN & SANITET

Vattenreningstabletter (2500 tabletter)

Renar smutsigt vatten och minskar risken för sjukdomar.

94 kr



UNDERNÄRING

Nötkräm (30)

Nötkräm som kan rädda livet på ett undernärt barn.

97 kr



KATASTROF

Kärlekspaket

Innehåller produkter som räddar barns liv.

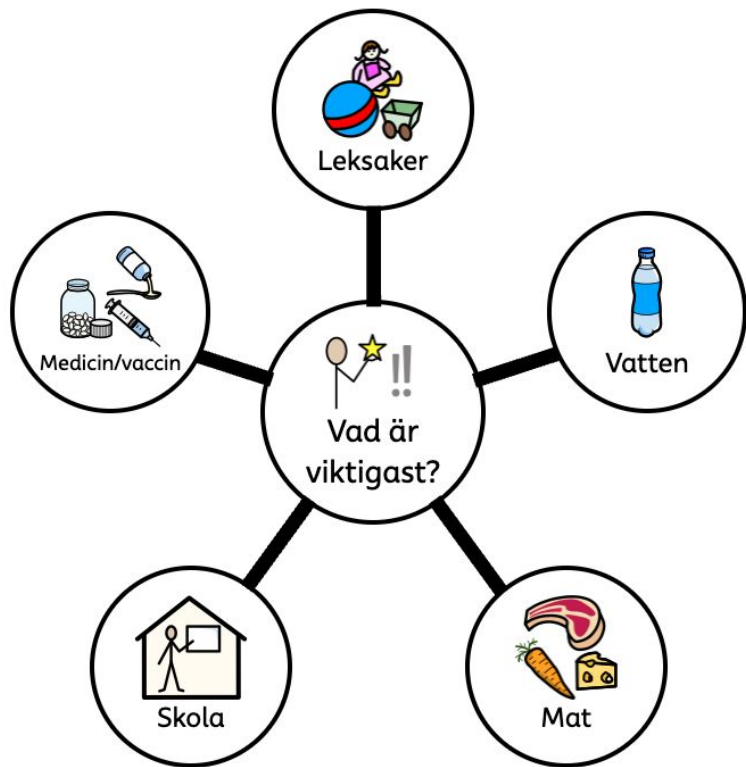
241 kr

SO-Samhällskunskap

- Barn i andra länder
- Värdegrund/solidaritet

Matematik

- Vad har vi råd med?



Svenska

- samtala
- diskutera
- argumentera
- -ord & begrepp



SO-LABBAR på mellanstadiet



Arbetet med medeltiden



Ännu en skoldag är till ända.

Tyvärr var alltså undertecknad lärare obetänksam nog att peta på en konstig död rätta i morse.

Vid skolstart hade konstiga svarta fläckar börjat dyka upp på lärarens hals och händer.

Läskigt nog spred det sig fort och redan vid första rasten hade större delen av lärarens fyror svarta fläckar både här och där.

Kunniga som läraren och hennes elever var förstod de att det måste vara digerdöden och därmed Guds straff som anlant till Ärla skolas klass fyra.

Alktså satte de genast igång med botgöring och var extra snälla mot varandra.

Läraren hade också tur nog att träffa på en (visserligen lite skum) relikförsäljare i utkanten av skolgården.

Till ett vrakpris fick läraren köpa ett aldeles äkta (jag lovar) exemplar av Den heliga Birgittas huvud. Det är, som alla vet, ett kraftfullt botemedel mot det mesta.

Helgardering skadar inte tyckte läraren och klassen och spädde på med lite folktro. Alltså ritades även små bilder av pesten som sen spikades fast i ett sjukdomsträd (eller nåja, stubbe) som lämpligt nog växte i ett hörn av klassrummet.

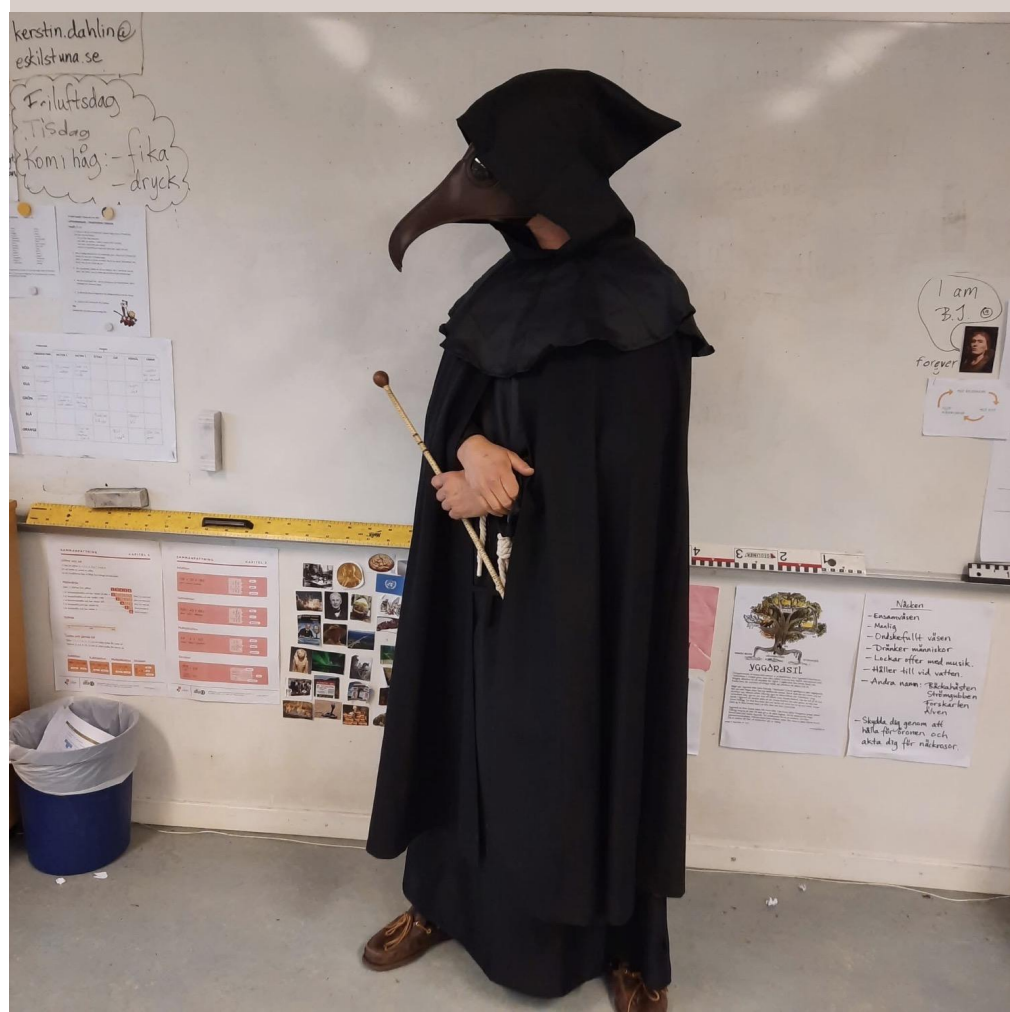
För säkerhets skull följde läraren och klassen också kung Magnus Erikssons dekret och gjorde botvandring ute barfota till matsalen när det var lunchdags.

Tyvärr verkade allt detta inte hjälpa.

Den förtvylade läraren fick påkalla proffshjälp i form av en äkta medeltida pestdoktor som spred väldoftande örter över klassen för att få bort den sjuka lukten och luften.

Till slut kunde skoldagen avslutas med 100 % överlevande elever och lärare (tur för läraren).

En klass fyra med ytterligare erfarenheter och upplevelser i bagaget.





"Ståndssamhället i praktiken"

Ge eleverna olika roller: kung, adelsman, präst, borgare, bonde, tjänare.
Låt dem få olika uppgifter, rättigheter eller resurser.

Fokus: Hur samhället var uppdelat.

Reflektion: Var det rättvist?

Hur påverkade ens plats i samhället livet?





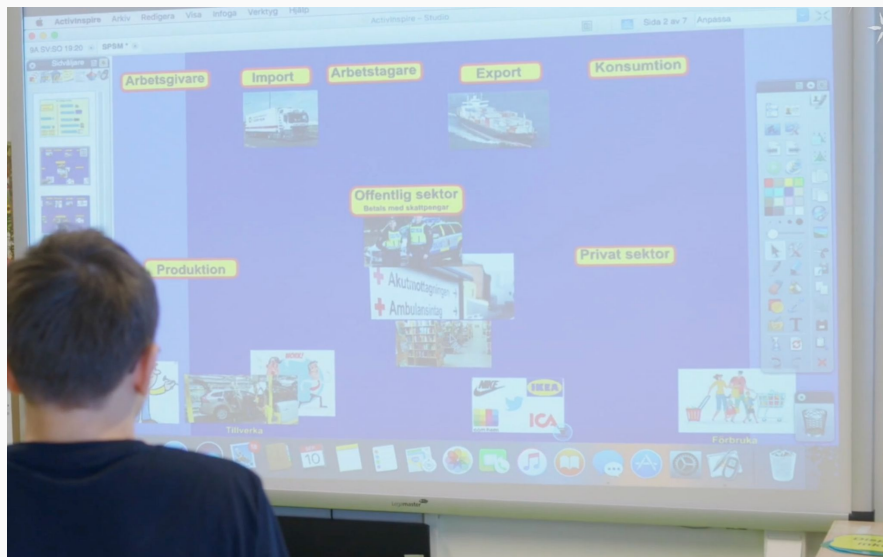
NO- labbar på högstadiet

Glittersmittan



Para ihop SO- begrepp på högstadiet

- rätt ord & begrepp med bild och förklaring



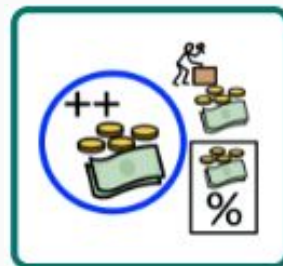
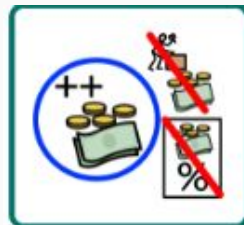
Inkomst

Skatt

Nettolön

Bruttolön

Bidrag



Lön

30% av
din lön

Barnbidrag

Lön
innan
skatt

Lön efter
skatt



“SVENSKA - 5 SNABBA TIPS:

- Använd visuellt stöd för att stötta förståelse och inläring.
- Bygg ordförråd och satsa på nivå 2-ord.
- Låt eleven få mycket forskningsförankrad läs- och skrivundervisning
- Lär eleven läsförståelsestrategier.
- Locka till lustläsning



“MATEMATIK - 5 SNABBA TIPS

- Använd visuellt stöd i form av bilder och gester
- Skriv gärna ner delmoment i uträkningar
- Dubbelkolla om eleven har förstått matematiska begrepp och repetera dem
- Prioritera bland matematikuppgifterna
- Överväg om eleven får använda miniräknare om det underlättar”



“ENGELSKA - 5 SNABBA TIPS

- Använd visuellt stöd i form av bilder till glosor etcetera.
- Ge mer tid.
- Använd anpassade prov med till exempel flervalsfrågor.
- Gör om möjligt muntliga uppgifter i minde grupp/sammanhang.
- Ge alternativa lärverktyg, till exempel rättstavningsverktyg.”



SO OCH NO - 5 SNABBA TIPS:

- Arbeta strukturerat med viktiga ord och begrepp.
- Använd visullet stöd för att tydliggöra, både i genomgångar och för ordförklaringar.
- Utnyttja fler sätt att inhämta kunskap, som att se film och göra studiebesök och experiment.
- Ge instruktioner både muntligt och skriftligt.
- Använd inlästa Iromedel om det underlättar”



“PRAKTISKT- ESTETISKA ÄMNERNA 5 SNABBA TIPS:

- Dela upp långa och komplexa instruktioner så att eleven får dem i flera mindre delar
- Ge instruktioner både muntligt och skriftligt.
- Använd visuellt stöd för att tydliggöra.
- Stötta med förförståelse, som att eleven får ta del av regler för lek eller aktiviteter innan.
- Låt eleven prova svåra uppgifter eller aktiviteter i mindre grupp hemma eller på fritids”

(Andersson & Ashby, 2024)

Gör instruktionsfilmer!



Hur genomför vi bedömning av elever med DLD på bästa sätt?

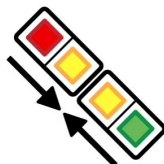




Ge möjligheter att visa sin kunskap på olika sätt



samtal



para ihop bilder



1	—	✓
2	—	✗
3	—	✓
4	—	✓
5	—	✗

muntliga prov

Sidfat



drama



film

Anpassningar vid prov & bedömning i undervisningen



Skriftliga prov



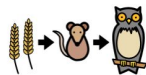
Muntliga prov



Prov/uppgifter
med
flervalsalternativ



Para ihop
förklaring med
ord och bild



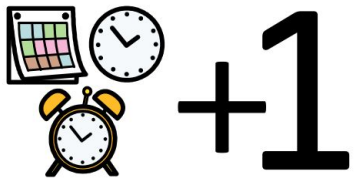
Visa
händelsekedja
med bilder



Visa läsförståelse
med
flervalsalternativ



Dela upp
prov/bedömningsuppgifter



Extra tid



Träna på prov
innan



Tydliga prov



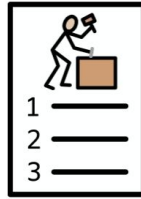
Tydliga frågor



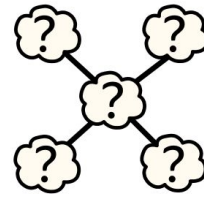
Säkerställ
förståelse



Sitta enskilt



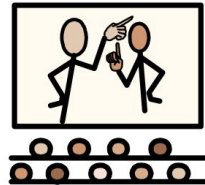
Stödmallar



Tankekartor



Film



Drama



Tala in svar
på dator



**Glöm inte den ständigt pågående formativa
bedömningar!**

**Den är extra viktig för elever med
DLD/Språkstörning!**



Det är inte riktigt rätt att säga att våra elever har lättare att nå målen i praktiskt-estetiska ämnen.

Det som ofta skiljer är snarare att det i dessa ämnen finns fler sätt att anpassa undervisningen och fler möjligheter för eleverna att visa sina kunskaper.

Då blir det också lättare att se vad eleven faktiskt kan.





Litet kryphål vid läsning & läsförståelse

“Linda-Mari Winqvist [00:05:50] Läraren kan därför inte använda undantagsbestämmelsen för att bortse från de delar av betygskriterierna som sammantaget handlar om bedömning av läsförmåga. Däremot kan läraren fästa mindre vikt vid om en elev har låg läshastighet om eleven i övrigt kan avkoda med precision och visa läsförståelse”.

Ur Skolverkspodden (2024)



Sollentuna



Litet kryphål gällande skrivande

En elev kan använda talsyntes om de **först skrivit egen text för hand eller på dator.**
Talsyntesen kan då läsa upp elevens **egna text** för att eleven sedan med tal ska kunna bearbeta texten.

Detta likställs med att eleven skriver själv!

Observera att det INTE är tillåtet att enbart tala in text!





Hur bibehåller man motivation och lust för lärande?





Skolans uppdrag enligt läroplanen

"Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en **livslång lust att lära.**"





Vad menas med lust och motivation?

Motivation är de inre och yttre drivkrafter som väcker, formar och riktar vårt beteende mot uppsatta mål

Lust är en stark känsla av begär, längtan eller intresse för att uppnå något som ger stor tillfredsställelse och njutning.





Exempel på skillanden mellan lust och motivation

En elev med DLD tycker om att prata om djur och blir glad när klassen ska skriva en faktatext om hundar. Eleven visar alltså **lust** eftersom ämnet väcker intresse.

Men när skrivuppgifter börjar märks det att eleven har svårt att:

- hitta ord
- bygga meningar
- förstå hur texten ska organiseras

Då sjunker elevens **motivation**, trots att lusten för ämnet finns kvar. Uppgiften blir språkligt för krävande, och eleven kan känna:

“Jag vill egentligen, men jag klarar det inte.”

Lust är känslan av att något verkar roligt, spännande eller lockande just nu.

Motivation är det som gör att eleven faktiskt orkar börja, fortsätta och försöka, även när uppgiften är svår.





Vad funkar inte?

- Betyg- feedback i form av en bokstav säger inte så mycket för elever med DLD, påminner snarare om sitt misslyckande

- Belöningar/förstärkare - kan fungera för att få igång ett beteende, men de fungerar ofta sämre om målet är att eleven ska utveckla egen vilja, uthållighet och tilltro till sin förmåga.

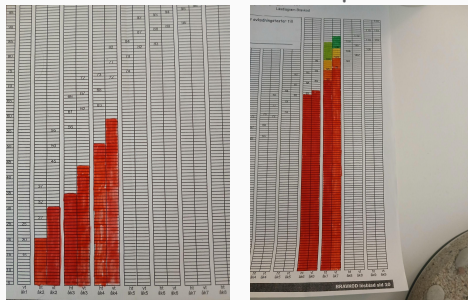


Vad funkar?

Motivation

- Förstå syftet med målet
- Tydlig mål
- Se sin egen tydliga progression

Genom motiverande samtal, vissa på progression



Lust

- Koppla till intressen
- Koppla till verkligheten
- Omväxlande aktiviteter/varierande undervisning



Sollentuna

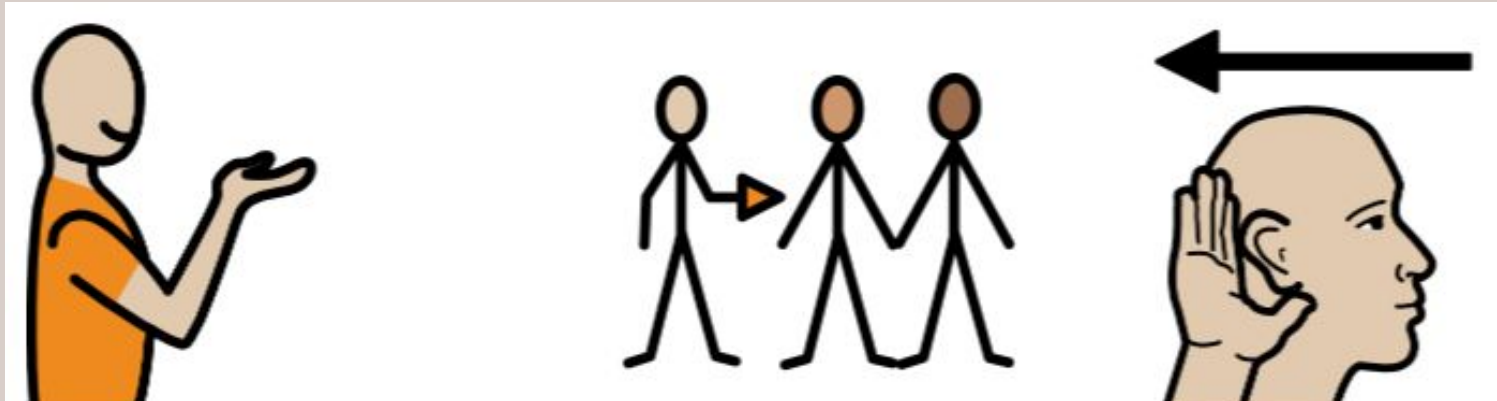


Arbeta med arbetsglädje och motivation är ibland en avgörande förutssättning för att elever med DLD/Språkstörning ska göra lärandet till sitt eget och ha framtidstro.



Arbetsglädje

Tack för att ni lyssnade!



Vid frågor går det bra att maila på:

cecilia.engstrand@sollentuna.se rossana.moretta@sollentuna.se





Referenslista - **EJ KLAR!**



Sollentuna

Skolverket (2025-05-23) Undantagsbestämmelsen vid betygssättning.

https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betug/undantagsbestammelsen-vid-betugassattning?fbclid=IwZnRzaAPwlKRleHRuA2FlbQIxMQBzcnRiBmFwcF9pZAo2NjI4NTY4Mzc5AAEeRYjxia-IFPluWXBklI8Q7QI8AFX8HF-Vk5ewENxJ1tJ-YT1czZTb4nOrWc0_aem_FakjFBs1CZrUj5awS7cqUw#h-Skolformernassarskildaregler

<https://www.skolverket.se/download/18.2d6ca8cc1931e5398ce23/1731415092136/Transkribering%20av%20Skolverkspodden%20om%20undantagsbestammelsen.pdf>

“Språkliga svårigheter i skolan Vad kan vi göra?” Julia Andersson Elvira Ashby